

KOMÉDIÁSOK A VÖRÖS SÜN BEN

A törökök kiűzetése után lassan ujjaépült Budavárának egyetlen vendégfogadója volt a *Vörös Sün*, egészen a városi vendégfogadó: a *Fortuna* 1784-iki megnyitásáig. A Vörös Sün épületéről a színésztörténetirők följegyezték, hogy Pest-Budán itt játszottak *először* hivatásos színészek, igazában inkább kóbor komédiások — de *mikor*? Ezt még máig sem sikerült pontosan megállapítani, holott a hajdani vendégfogadó épülete a Várban *még ma is áll* és kapuja fölött ott a XVII. századból való *cégér*: a *Vörös Sün*. A sárgásbarnára meszelt, egyemeletes ódon ház valamikor a török kiűzetése után épült. *Pásztor Mihály* közli, a „Buda és Pest a török uralom után“ című művében, hogy az 1696. évi összeírásban már szerepel a régi ház, amely most az Ince pápa-tér 3. számot viseli (azelőtt Iskola-tér 3.). A Fortuna- és Werbőczy-utca szögében, a gesztenyefák szegte kis térrel szemben. A kapu fölött ma is látható az időálló dombormívű cégér: zöld fák közt a tuskéit borzaló vörös sün. Az említett összeírás ódon németiségű szövege szerint: „sarokház, a Vörös Sünről nevezett zöld ház, a Bécsi- és Zsidó-utcánál feküdt“. A kaputól jobbra az 1866-iki akadémiai emléktábla elmondja, hogy *e régi ház helyén* Nagy Lajos király idejében a mai gróf *Pálffy*-család ösének, *Kont Miklós* nádornak egyik háza állott. Unokái, *László* és *Imre* 1400 körül a *Csatkai* pálosoknak ajándékozták a házat. *Négy épen maradt ajtófél a Vörös Sün épületébe beépítve máig megmaradt.*

Egy 1808-iki almanach színházi közlése azt állítja, hogy kóbor német színészek 1765-ben játszottak először a Vörös Sünben és 1773-ig megfordult Budán *Berner Félix*, *Kurz*, *Wendinger* és *Schmidt* társulata. E német igazgatók rögtönzött jeleneteket, gyermek-táncokat, bábjátékokat adtak elő. *Kurz* Bécsből indult el és mielőtt Budára jött, bejárta *Prágát*, *Velencét*, meg *Pozsonyt*. Harlekin alakjából formálta a bécsi „Hanswurst“ bohóc-figurát. Előadásain ördögös szerkezetek, táncok, dalok, gyermek némajátékok és tüzi-játékok is szerepeltek. A Vörös Sün-beli szinelőadások

Az Ince pápa-tér 3. számú, több évszázados ház kapuja fölött ma is látható a XVIII. századi vendégfogadó cégére, a „Vörös Sün“.

adatai *szájhagyomány* alapján kerültek a réges-régi almanachba és bár más források szerint is a *Vörös Sünben* játszottak *először* hivatásos színészek Pest-Budán, ezt az adatot eddig nem sikerült igazolni. *Gárdonyi Albert*, a főváros nyugalmazott főlevéltárosa megtalálta *Perczel budai* rendőrigazgató 1785 december 26-án kelt rendeletét, amelyben engedélyt ad *Bulla Károly* színigazgatónak, hogy színészeivel előadásokat tarthasson a Vörös Sünben. Ez az okmány igazolja, hogy *valóban tartottak a vendégfogadóban játékszini előadásokat*, de nem bizonyoság arra, hogy itt játszottak először színészek a fővárosban. *Kádár Jolán*, a pest-budai német színészet történetének írója följegyzi, hogy 1770-ben Pesten, a Reáltanoda-utcai *Kohlbacher*-kertben voltak már szinelőadások. *Berner Félix* 1773-ban kért és kapott engedélyt a pesti rondella (ma *Mária Valéria-utca* 1.) színházzá alakítására. *Wahr Károly* német igazgató 1771–72-ben, majd 77-ben már igazi szindarabokat játszik Pesten, hadat üzenve a rögtönzött komédiának. *Mayer* társulata 1783-ban a hajóhid menti *Reischl*-arénában (ma

a Várkert-kioszk áll a helyén) játszott. *Kádár Jolán* ezzel kapcsolatban tévesen jegyzi meg, hogy 1790 október 25-én itt volt *Kelemen László* első magyar szintársulatának bemutatkozó előadása. *Kelemen László* első magyarnyelvű szinelőadását a Várszínházban rendezte, a *Reischl*-szinkörben később, 1792 nyarán játszottak májustól szeptemberig az uttörő magyar színészek.

Ki volt *Bulla Károly*, aki 1785-ben a Vörös Sünben

Baloldali kép: a „Vörös Sün“-ház homlokzata.

rendezett játékszint? *Bulla Henrik* 1786-ban képzett színészekkel és igazi műsorral a pesti rondella igazgatója, egy évvel előbb bérelhette a Vörös Sün termét. Gárdonyi Albert véleménye szerint lehetséges, hogy két keresztneve volt és Károly azonos Henrikkel, a híres pest-budai német színigazgatóval, aki utóbb az 1786-ban megnyílt Várszínházat is igazgatta. *Bulla Károly* nem szerepel Kádár Jolán pest-budai német színészettörténetében. *Bulla Károly* előadásai idején

---

Nepauer Mátyás bérelte a Vörös Sünt. A budai tanács 1784-ben felszólította, hogy nagyobbítsa meg vendégfogadóját. A következő évből maradt meg az okirat, amely szerint itt színészek játszottak. Annyi bizonyos tehát, hogy a XVIII. század második felében a budai urak szórakozási helye és időnként játékszine volt az akkor zenebonától hangos egyemeletes ház, amelyben most a Vár régi, halk életű régi családjai laknak.

Tamás Ernő.
